

59 את פחו דַּעֲקָבָיָא - חידושו של עקביא שמתיר גם במת. וְרַבִּי יְהוּדָה
60 סָבַר, שְׂבָמָת, דְּבָרֵי הַכֵּל - גם עקביא מודה שהצמר אָסוּר בהנאה.
61 וְכִי פְּלִיגֵי עֲקִיבָא בִּן מַהֲלָלָא וְחַכְמִים, רק בַּשֶּׁשְׁחִטּוֹ לבכור,
62 שעקביא מתיר, וְחַכְמִים אוסרים. וְאֵתָא רַבִּי יוֹסִי לְמִימַר דַּעַה
63 שלישית, שְׂבָשְׁחִטּוֹ, דְּבָרֵי הַכֵּל - גם חכמים מודים שמוֹתֶר, וְכִי
64 פְּלִיגֵי עֲקִיבָא חַכְמִים, בְּמַת הַבְּכוֹר, שעקביא מתיר גם בזה, וְחַכְמִים
65 אוסרים.
66 הגמרא מבררת האם הלכה כרבי יוסי או כרבי יהודה, בענין
67 מחלוקתם של עקביא וחכמים, האם נחלקו במת הבכור או בנשחט
68 הבכור: אָמַר רַב נַחֲמָן, הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה, שבמת הבכור מודים
69 כולם שהצמר אסור בהנאה, ובנשחט חולקים עקביא וחכמים.
70 והראיה שכך היא ההלכה, הוֹאִיל וְתַנְן בְּבִתְרִיתָא בְּנוֹתֵיהּ - מאחר
71 ושנינו כדבריו במסכת עדויות, שכולה דברים שהעידו מפי הגדולים,
72 והלכה כמותם. דְּתַנְן (שם פ"ה מ"ו), שְׁעַר בְּכוֹר בַּעַל מוֹם שֶׁנֶּשֶׂר וְהִנְיָחוּ
73 בַּחֲלוֹן, וְאַחַר כֵּךְ שֶׁחִטּוֹ, עֲקִיבָא בִּן מַהֲלָלָא מְתִיר אֶת הַצֶּמֶר
74 בהנאה, וְחַכְמִים אוֹסְרִין. הרי זה כדברי רבי יהודה שרק בנשחט
75 הבכור נחלקו עקביא וחכמים.
76 הגמרא מביאה עוד ראיה ממשנתנו שהלכה כרבי יהודה: אָמַר רַב
77 נַחֲמָן בְּרַי יִצְחָק, מִתְּנִיתִין נְפִי דִּיקָא - גם ממשנתנו יש לדרך
78 כדברי רבי יהודה. דְּתַנְן - ששנינו בסוף המשנה, עֲמַר הַמְדוּלָּד
79 בְּבָכוֹר - שנתלש מן הבכור, אבל עדיין מעורב הוא עם הצמר
80 המחובר. שְׂאֵת שֶׁנֶּרְאָה עִם הַגִּיזָה - הצמר שהיה תלוש מחיים, ועתה
81 לאחר שיגזזו את כולה נראה הוא כשאר הגיזה, ואיננו ניכר בפני
82 עצמו שהיה תלוש מחיים, מוֹתֶר הוא בהנאה כשאר כל הגיזה. וְאֵת
83 שְׂאִינוֹ נֶרְאָה כשאר הצמר, אלא ניכר הוא בפני עצמו שהיה תלוש
84 מחיים, אָסוּר הוא בהנאה.
85 מבררת הגמרא: מִנֵּי - כדעת מי שנויה משנתנו. אִילִימָא כדעת רַבִּי
86 יוֹסִי, שבנשחט הבכור מותר לדברי הכל, ובמת, עקביא מתיר
87 וחכמים אוסרים. וְכַמְּאִי - באיזה אופן מת הבכור, אִילִימָא שמדובר
88 בַּשֶּׁחִטּוֹ, הרי בִּין לְעֲקִיבָא וּבִין לְרַבְּנָן, אִידִי וְאִידִי - גם הצמר
89 שנראה כשאר הצמר המחובר, וגם הצמר שאינו נראה כשאר הצמר,
90 מִשְׂרָא שְׂרִי בהנאה, שהרי גם אם הניחו בחלון ואינו מעורב כלל עם
91 שאר הצמר, מותר לדעתם להנות מהצמר, ומדוע אמרו במשנה שרק
92 מה שנראה כשאר הגיזה מותר. וְאֵלָּא נפרש שמדובר בְּמַת הַבְּכוֹר
93 בלא שחיטה, הרי עדיין יקשה, לפי שהצמר המחובר לבכור שמת
94 דינו להיקבר, כמו הבכור עצמו. ואם כן, אִי רַבְּנָן הִיא, אִידִי וְאִידִי
95 מִיָּקֶר אָפְרִי - יש לאסור גם הצמר שנראה כשאר הצמר, כדון הצמר
96 שהיה מחובר בשעת מיתת הבכור, וגם את הצמר שאינו נראה כחלק
97 משאר הצמר, לפי שלדעתם, רק בנשחט מותר להנות מהצמר, אבל
98 במת הבכור לא ניתן הצמר שנתלש מחיים. וְאִי עֲקִיבָא הִיא,
99 אִיפְסָא מִיָּבְעֵי לִיה - הדין היה צריך להיות הפוך, שהצמר שֶׁנֶּרְאָה
100 עִם הַגִּיזָה, יהיה אָסוּר, כמו שאר הצמר המחובר בשעת מיתתו,
101 דְּמִיתָהּ קְאָסְרָה לִיה - שמיתת הבכור אוסרת את כל הצמר
102 המחובר, כדון הבכור עצמו שהוא בקבורה, ולכך גם מה שנראה
103 כחלק מהצמר המחובר יש לו להאסר. והצמר שְׂאִינוֹ נֶרְאָה עִם
104 הַגִּיזָה, יהיה מוֹתֶר, כיון דְּמַעֲיָקְרָא תְּלִישׁ - שמתחילה הוא היה כבר
105 תלוש. והרי זה כצמר שנתלש מחיים והיה מונח בחלון, ומת הבכור,
106 שלדעת עקביא מותר הוא בהנאה. ומדוע אמרו במשנה, שמה
107 שנראה כחלק משאר הצמר הוא מותר, ומה שניכר בפני עצמו אסור
108 הוא בהנאה.
109 מוכיחה הגמרא: אֵלָּא פְּשִׁטָּא - פשוט הוא משנתנו היא כדברי
110 רַבִּי יְהוּדָה, שבנשחט הבכור נחלקו. וְכַמְּאִי - באיזה אופן מדובר.
111 אִילִימָא שמדובר בְּמַת הַבְּכוֹר, הרי בִּין לְעֲקִיבָא וּבִין לְרַבְּנָן, אִידִי
112 וְאִידִי - גם הצמר שנראה כחלק משאר הצמר שהיה מחובר בשעת
113 מיתתו, וגם הצמר שניכר בפני עצמו, מִיָּקֶר אָפְרִי - אסורים הם
114 בהנאה. הצמר שניכר בפני עצמו אסור לפי שגם עקביא לא התיר
115 במת הבכור, אלא בנשחט. והצמר שנראה כשאר הצמר, אסור הוא
116 כשאר הצמר שהיה מחובר לבכור בשעת מיתתו. אֵלָּא לָאוּ - על

1 הָא - אבל אם תלש מפעל מוֹם, שְׂרִי - מותר הצמר בהנאה,
2 ומסתימת דברי התנא משמע שכל שהוא בעל מום ואינו תם, הוא
3 מותר, וְאֵף עַל פִּי שְׂלֵא הִתִּירוֹ מוֹמָתָה למום זה. וקשה על דברי ריש
4 לקיש, שאמר שאם לא התירו מומחה אסור הוא בהנאה.
5 מתרצת הגמרא: שהתנא של ברייתא זו, כֵּל הִיבָּא דְּלֵא הִתִּירוֹ
6 מוֹמָתָה, תָּם קָרִי לִיה, לפי שעד שלא התירו מומחה דינו כתם
7 שאסור לשוחטו בכל מקום. ומה שאמרו בברייתא אף על פי שגולד
8 בו מום, פירושו, אף על פי שלאחר שתלש הראה את המום למומחה
9 ואמר שמום קבוע הוא, והתירו לשחיטה, מכל מקום הצמר אסור
10 בהנאה.
11 הגמרא מביאה את המשך דברי הברייתא המובאת לעיל, ומבררת
12 אם דברי ריש לקיש מוסכמים הם, או שהם שנויים במחלוקת תנאים.
13 מקשה הגמרא: לִימָא שדברי ריש לקיש בְּתַנְאִי, ששנינו בברייתא,
14 הַתּוֹלֵשׁ צֶמֶר מִבְּכוֹר תָּם, אֵף עַל פִּי שְׂלֵא אַחַר מִכֵּן נוֹלַד בּוֹ מוֹם,
15 וְשֶׁחִטּוֹ, הַצֶּמֶר אָסוּר בהנאה. אבל בְּכוֹר בַּעַל מוֹם שֶׁתִּלֵּשׁ מִמֶּנּוּ
16 צֶמֶר, וְאַחַר כֵּךְ מַת בְּלֵא שְׁחִיטָה, עֲקִיבָא בִּן מַהֲלָלָא מְתִיר אֶת
17 הַצֶּמֶר גַּם בַּזֶּה. וְחַכְמִים אוֹסְרִים להנות מהצמר. וזהו דעת תנא קמא,
18 שעקביא בן מהללאל וחכמים נחלקו בתלש מבכור בעל מום ומת
19 הבכור.
20 מוסיפה הברייתא: אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא בָּזָה - במת הבכור, הִתִּיר
21 עֲקִיבָא בִּן מַהֲלָלָא, אֵלָּא רק בַּשֶּׁעַר בְּכוֹר בַּעַל מוֹם שֶׁנֶּשֶׂר וְהִנְיָחוּ
22 בַּחֲלוֹן, וְאַחַר כֵּךְ שֶׁחִטּוֹ, בָּזָה עֲקִיבָא בִּן מַהֲלָלָא מְתִיר, וְחַכְמִים
23 אוֹסְרִין. אבל אם מת הבכור ולא נשחט, מודה עקביא שהצמר אסור
24 בהנאה.
25 מביאה הברייתא עוד דעה בענין זה: אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מוֹדָה אָבָא -
26 אבי ששמו חֲלַפְתָּא (שהוא אחד מן החכמים שנחלקו על עקביא) בָּזָה
27 - בצמר שנתלש מבכור בעל מום ואחר כך נשחט הבכור, שְׂהוּא
28 מוֹתֶר בהנאה. אֲבָל בְּיַחֲוִיד - באמת ובבירור אָמְרוּ חַכְמִים, לענין
29 צמר שנתלש מבכור בעל מום, שִׁנְיָהֵנוּ בַּחֲלוֹן, ולא ימדה לקבורה,
30 שְׂמָא יֵשׁ תִּקְוָה להתירו בהנאה, ומפרש רבי יוסי שהתקוה שיש לו,
31 הוא בכך שאם שֶׁחִטּוֹ, דְּבָרֵי הַכֵּל מוֹתֶר. ומוסיף רבי יוסי שלא נחלקו
32 אלא בְּמַת הַבְּכוֹר ולא נשחט, שֶׁעֲקִיבָא בִּן מַהֲלָלָא מְתִיר גַּם בַּמַּת,
33 וְחַכְמִים אוֹסְרִים במת.
34 הגמרא מבררת במה נחלקו רבי יוסי ותנא קמא. מקשה הגמרא:
35 לכאורה רַבִּי יוֹסִי הִינְיוֹ תַנְא קַמָּא, שבין לתנא קמא ובין לרבי יוסי,
36 לא נחלקו עקביא וחכמים אלא במת הבכור, אבל בנשחט הבכור
37 מודים חכמים לעקביא שהצמר מותר. ומדברי הברייתא משמע שרבי
38 יוסי בא לומר דעה שלישית.
39 מפרשת הגמרא: אֵלָּא לָאוּ - אלא ודאי יש לנו לומר, שֶׁהִתִּירוֹ
40 מוֹמָתָה אִיבָא בְּיַחֲוִיהוּ - שהמחלוקת ביניהם היא האם צריך היתר
41 מומחה או לא. דְּתַנְא קַמָּא שאמר שנתלש מבכור תם אסור בהנאה,
42 סָבַר, שגם בעל מום, הִתִּירוֹ מוֹמָתָה אִין - מותר הוא בהנאה, וְאִי
43 לָאוּ - אבל לא נתלש קודם שהתירו מומחה, לֹא ניתן הצמר בהנאה,
44 אלא הרי הוא כנתלש מתם. וְאֵתָא רַבִּי יוֹסִי לְמִימַר, שכל שנשחט
45 הבכור, אֵף עַל גַּב דְּלֵא הִתִּירוֹ מוֹמָתָה קודם שנתלש, מותר הוא
46 בהנאה. ונמצא אם כן, שדברי ריש לקיש שנויים במחלוקת תנאים,
47 ולא היה לו לריש לקיש לומר את דבריו בסתם, שמדבריו משמע
48 שדין מוסכם הוא.
49 דוחה הגמרא: אָמַר רַבָּא, לָאוּ - אין הכרח לפרש שרבי יוסי ותנא
50 קמא נחלקו בדברי ריש לקיש, אלא אפשר לומר, דְּבּוֹלֵי עֲלִמָּא -
51 שכולם מודים ונתלש מבכור בעל מום, דְּאִי הִתִּירוֹ מוֹמָתָה קודם
52 שנתלש, אִין, וְאִי לֹא הִתִּירוֹ מוֹמָתָה, לָאוּ, וכדברי ריש לקיש.
53 וְבִיאור מחלוקתם של תנא קמא ורבי יוסי, יש לפרש כך, שֶׁשֶּׁלֶשׁ
54 מַחְלֻקוֹת יש בְּדָבָר. דְּתַנְא קַמָּא סָבַר שעקביא וחכמים פְּלִיגֵי בְּמַת
55 הבכור, וְהוּא תִּדִין לְשֶׁחִטּוֹ - וגם בנשחט הבכור ולא מת מעצמו
56 חלוקים הם, שלדעת עקביא מותר הצמר בהנאה, ולדעת חכמים
57 אסור. וְהוּא דְּקַמְפְּלִיגֵי בְּמַת ולא בנשחט, אף שבנשחט יש חידוש
58 יותר, שלדעת חכמים אסור גם בנשחט, הוא מכיון שרצו לְהוֹדִיעַ

המשך ביאור למס' בכורות ליום שבת קודש עמ' א

1 כרחינו לפרש שמדובר בַּשְּׁחָטוֹ. וְאִי כדעת עַקְבִּיָא היא, אִידִי וְאִידִי
 2 – בין הצמר שנראה כשאר כל הגיזה, ובין הצמר הניכר בפני עצמו
 3 שנתלש מחיים, מִשְׂרָא שְׂרִי – יש להם להיות מותרים, לפי שגם
 4 הצמר המחובר מותר על ידי השחיטה, וגם הצמר שנפרד לגמרי
 5 ומונח בחלון, מותר בהנאה לאחר שחיטה. אֶלָּא לָאוּ – על כרחינו
 6 כדעת רַבִּינָן הִיא, והצמר המחובר נותר בשחיטה כמו שהבהמה
 7 עצמה ניתרת, אבל הצמר שנפרד מחיים, אין שחיטה מתירתו. ולכך
 8 אמרו, שהצמר שנראה כחלק משאר הצמר המחובר מותר הוא
 9 בהנאה, והצמר שניכר בפני עצמו שנתלש מחיים, אין לו היתר. וְאִם
 10 כֵּן שָׁמַע מִיָּנָה שֶׁבְּשָׁחַטוֹ פְּלִיגִי עֲקִיבֵי וְחֻכְמִים. מסיקה הגמרא: שאכן
 11 שָׁמַע מִיָּנָה – יש ללמוד כן ממשנתינו.
 12 הגמרא דנה לדעת חכמים, שצמר שנתלש מבכור בין מתם ובין
 13 מבעל מום, אסור בהנאה גם לאחר שחיטתו, מהו הדין בצמר שנתלש
 14 משאר קרבנות ואחר כך נשחטו הקרבנות, האם מותר הוא בהנאה
 15 או לא. מטסתפקת הגמרא: פְּעִי רַבִּי יְנָאי, הַתּוֹלֵשׁ צֶמֶר מֵעוֹלָה
 16 תְּמִימָה, ולאחר מכן נשחטה העולה, מֵהוּ – האם הצמר שנתלש
 17 מחיים מותר בהנאה כמו שאר הצמר המחובר, או לא. ויסוד הספק
 18 הוא, האם יש לחוש שמא ישעה את העולה מלהקריבה כדי שיתרבה
 19 אצלו הצמר ולאחר מכן יהנה ממנו, או שאין חוששים כן.
 20 מקשה הגמרא: הַתּוֹלֵשׁ בִּידִים, מִי אֵיבָא מֵאֵן דְּשְׂרִי – האם יש מי

21 שמתיר להנות מהצמר, הרי רשע הוא שעבר על איסור גיזה. אֶלָּא
 22 אומרת הגמרא שכך יש להקשות, צֶמֶר שֶׁנִּתְלָשׁ מֵאֵלֶיךָ מֵעוֹלָה
 23 תְּמִימָה, מֵהוּ.
 24 הגמרא מבארת מדוע הסתפק רב הונא רק לגבי עולה ולא בשאר
 25 הקרבנות. מבארת הגמרא: דְּהִטָּאת וְאִשָּׁם – בצמר שנתלש
 26 מקרבנות חטאת ואשם תמימים, לֹא תִיבְעִי לָךְ אם הוא מותר בהנאה
 27 או לא, שודאי מותר הוא בהנאה, לפי דְּבִינָן דְּלִבְפָּרָה אָתוּ –
 28 שמאחר שקרבנות אלו באים הם לצורך כפרת הבעלים, ודאי לֹא
 29 מְשָׁהוּ לָהּ – אין הבעלים משהים אותם, גם אם יכולים להנות
 30 מהצמר שיתרבה אצלם בינתיים, לפי שרוצים הם למהר כפרתם.
 31 מוסיפה הגמרא: דְּבִבּוֹד וּמְעֵשֶׂר – בצמר שנתלש מבכור ומעשר
 32 תמימים, נְמִי אין להסתפק, שודאי הצמר אסור בהנאה, לפי דְּבִינָן
 33 דְּלָאוּ לְבִפְרָה אָתוּ – שמאחר שאינם באים לצורך כפרה, אלא
 34 הבכור קדוש מאליו, ומעשר מוכרח הוא להקדיש כשיש לו עשר
 35 בהמות, ודאי יש לחוש שֶׁמְשָׁהוּ לָהּ – שאם נתיר את הצמר שנתלש
 36 מהם בעודם תמימים, יבואו להשהות מלהקריבם, כדי שיתרבה
 37 אצלם הצמר הנתלש. כִּי תִיבְעִי לָךְ, בְּדַעוֹלָה – בצמר שנתלש
 38 מקרבנות עולה, והספק הוא מֵאֵי – האם הצמר מותר בהנאה או
 39 לא.
 40 מבארת הגמרא את צדדי הספק: האם מִבִּינָן

56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110

פרק רביעי - עד כמה

משנה

נתינת מתנות כהונה צריכה להיות בדרך כבוד כנתינת מתנות למלכים, ולכן נותנים להם מתנות אלו רק לאחר שנגמר זמן הטיפול בהם. משנתנו דנה כמה זמן מוטל על הבעלים לטרוח בגידולו של הבכור קודם נתינתו לכהן, ובדיני זמן זה.

עד כמה זמן ישראל תייבין בזמן הזה ליטפל בכבוד בעל כרחם קודם נתינתו לכהן, בבהמה הדקה, שלשים יום. ובבהמה הגסה, חמשים יום. רבי יוסי אומר, בדקה שלשת חדשים.

אופני האיסור וההיתר בנתינתו בתוך זמן הטיפול כשמבקשו הכהן: **אמר לו הכהן בתוך הזמן שמחויב לטרוח בגידולו, תנהו לי ואגדלנו עד שיפול בו מום, הרי זה לא יתגנו לו כיון שבכך מהנה את הישראל שפוטרו מהטירחה לגדלו, ונראה שעושה כן כדי שיתנו לו, וזה אסור כמבואר בגמרא. ואם בכור פעל מום הוא ואמר לו הכהן תנהו לי שאוכלנו, מותר. ובשעת המקדש, אם היה תמים ואמר לו הן לי ואקרבנו, מותר, שהרי באופנים אלו יש לו הנאה מיה, באכילתו או בהקרבנו ואינו נראה כרוצה להצילו מטיחת הטיפול כדי שיתנו לו.**

דין נוסף: **הבכור מצותו לכתחילה שיהיה נאכל שנה בשנה - בתוך שנתו הראשונה, בין אם בזמן המקדש, לא ימתינו עמו מלהקריבו ולאוכלו יותר משנה משהיה בן שמונה ימים שאז הורצה להקרב, ובין פעל מום אף בזמן הזה, יאכל בתוך שנתו הראשונה מהיום שהוא ראוי לאכילה, ששנאמר (דברים טו ז) 'לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה'.**

דין נוסף בענין הזמן שניתן לקיים בכור בעל מום: **נולד לו מום בתוך שנתו, רשאי לקיימו כל שנים עשר חדש ואינו חייב לשוחטו ולאוכלו מיד. ואם נפל המום בבכור בזמן הזה (לאחר שנים עשר חדש), אינו רשאי הישראל לקיימו אלא שלשים יום ואז יאכלנו הכהן.**

גמרא

המקור לזמני הטיפול שהובאו במשנה. מבררת הגמרא: **מנא הני מילי - מנין לזמנים אלו שנאמרו במשנה שהבעלים צריכים לטפל בבכור.**

נאמר בפסוקים (שמות כב כח-כט) **מלאתך ודמעתך לא תאחר, בכור בניך תתן לי. בן תעשה לשורך לצאנך, שבעת ימים יזיח עם אמו, ביום השמיני תתנו לי.**

הגמרא מבארת שמפסוקים אלו נלמד דין זה: **אמר רב פהניא, דאמר קרא (שם כב כח) 'בכור בניך תתן לי', ולאחריו נאמר (שם כב כט) 'בן תעשה וגו' לצאנך, ויש ללמוד מסמיכות פסוקים אלו שזמן חיוב הטיפול בבכור הצאן (בהמה דקה), הוא כזמן פדיית בכור אדם שהוא לאחר שלשים יום. וכן נאמר (שם כב כח) 'מלאתך ודמעתך לא תאחר' ו'מלאתך' הם הביכורים, ולאחריו נאמר (שם כב כט) 'בן תעשה לשורך', ויש ללמוד מסמיכות זו שזמן חיוב הטיפול בבכור השור (בהמה גסה), מביכורים הבאים בעצרת לאחר חמשים יום מזמן בישולם שהוא בפסח.**

שואלת הגמרא: **איפוך אנא - שמא נהפוך את הלימוד ונלמד את הבהמה הדקה מביכורים שניתנו לאחר חמשים יום, ואת הבהמה הגסה נלמד מבכור אדם וינתנו לאחר שלשים יום.**

משיבה הגמרא: **מסתברא ללמוד באופן שאמרנו, כיון שיש להסמיך דמקדש - את 'מלאתך' הקודם בפסוק הראשון, למקדש - ל'שורך' הקודם בפסוק השני, וכן יש לסמוך דמאחר - את 'בכור בניך' המאוחר בפסוק הראשון, ל'צאנך' המאוחר בפסוק השני.**

דוחה הגמרא: **אדרבה יש ללמוד דקמיה ליה לדקמיה ליה - את הסמוכים זה לזה בפסוקים, וכיון שנאמר בהם 'בכור בניך תתן לי, כן תעשה לשורך', ממילא יש ללמוד את בכור בהמה גסה שהוא 'שורך'**

דעיקר קרבן עולה לאו לכפרה אחי - אינו בא כדי לכפר על חטא כלשהו, אלא באה לנדבה או לחובה אחרת. ולכך יש לחוש שאם הצמר יהיה מותר בהנאה, משהי לה - יבוא להשהות מלהקריבה.

או דלמא, בין דעולה נמי מכפרא אעשה - כיון שעולה גם מכפרת היא על ביטול מצות עשה, לא משהי לה - אין לחוש שיבוא להשהותה, כיון שרוצה הוא בכפרת דברים אלו, ואם כן אין צריך לאסור את הצמר שנתלש.

הגמרא מנסה לפשוט את הספק מהברייתא שהובאה לעיל (ע"א). מוכיחה הגמרא: **תא שמע רביה ממה ששנינו בברייתא, התולש צמר בכבוד תם, אף על פי שנולד בו מום ושחמו, הצמר אסור בהנאה. מדייקת הגמרא: שמלשון הברייתא שאמרו התולש וכו' משמע שפעמא דתולש - שכל הטעם שהצמר אסור בהנאה, הוא משום שתלש בידים ועבר על איסור גיזה בקדשים, הא אם נתלש הצמר מאליו, שרי בהנאה. ואם בבכור, שאינו בא לכפרה כלל, אין חוששים שמא ישהה כדי שיתרבה אצלו צמר, כל שבין עולה, דלא משהי לה - שאין חוששים שמא ישהה, שהרי מכפרת היא על עשה, והצמר יהיה מותר בהנאה.**

דוחה הגמרא: אין ראייה מהברייתא שנתלש מותר, לפי שאפשר שהוא הדין אפילו נתלש הצמר מאליו, נמי אסור בהנאה, והאי דקתני תולש, ולא השמינה הברייתא חידוש גדול יותר שגם בנתלש מאליו אסור, הוא כדי להודיעך בזה דעקביא, שרק בתולש מתם אסור הוא בהנאה, אבל דבבעל מום - בצמר שנתלש מבעל מום, אפילו בתולש בידים, נמי שרי לדעת עקביא.

מקשה הגמרא: **והאנן נשר' תנן - והרי כשהביאו את דברי עקביא במשנתנו, לא אמרו אלא נשר, ומשמע שרק בנשר מאליו התיר, אבל בתולש בידים לא.**

מיישבת הגמרא: **תנא - מה שהתנא של המשנה נקט נשר, הוא כדי להודיעך בזה דרפין שאוסרים גם בנשר מאליו. ותנא - ומה שהתנא של הברייתא נקט תולש, הוא כדי להודיעך בזה דעקביא, שהוא מתיר גם בתולש בידים.**

שנינו במשנה: **צמר המדולדל בו' בבכור, שנתלש מהבכור אבל עדיין מסובך ומעורב הוא עם שאר הצמר, ונשחט הבכור, שיש חילוק בין הצמר שנראה כחלק משאר הגיזה, שאז הוא מותר, כשאר הצמר המחובר שניתר בשחיטת הבכור, לבין הצמר שאינו נראה כחלק אחד עם שאר הגיזה, שהוא אסור בהנאה.**

הגמרא באה לבאר, מהו בכלל נראה כשאר הגיזה ומה אינו בכלל זה, ומביאה שנחלקו בזה אמוראים. מבררת הגמרא: **היכי דמי - באיזה אופן מדובר שהצמר אינו נראה כחלק אחד עם שאר הגיזה. אומרת הגמרא: אמר רבי אלעזר אמר ריש לקיש, כל שעיקרו של הצמר הפוך כלפי ראשו, שעיקרו של הצמר כלפי מעלה הוא, זהו מה שאמרו שאינו נראה עם שאר הצמר, לפי שניכר שהיה תלוש מחיים. ואם אין עיקרו הפוך כלפי מעלה, הרי הוא בכלל נראה עם הצמר. ורב תנן בר אושעיא אמר, שכל שאינו מתמעך עם הגיזה - שאינו שוכב בשוה עם שאר הצמר, אלא בולט הוא למעלה, הרי הוא בכלל אינו נראה עם הגיזה.**

שואלת הגמרא: **וריש לקיש, מאי טעמא לא אמר רב תנן בר אושעיא, שמדברי ריש לקיש משמע, שאם אין הצמר הפוך, אף שאינו שוה עם שאר הצמר, אלא בולט הוא למעלה, עדיין הוא בכלל נראה עם שאר הצמר, ומותר. ושאלת הגמרא היא, שגם זה אינו נראה כחלק אחד עם שאר הגיזה, ויש לאוסרו בהנאה.**

מיישבת הגמרא: **אמר רבי אלעאי, קכבר ריש לקיש, לפי שאי אפשר לגיזה בלא נימין המדולדלות, שבכל גיזת צמר, יש מהן שעולות למעלה ואינן בשוה עם שאר הצמר, ואם נחשיבן בכלל אינו נראה עם הגיזה, אין לך גיזה המותרת כולה.**

המשך ביאור למס' בכורות ליום שבת קודש עמ' ב

30 התבואה כדי שיתנו לו את התרומות, וזה אסור כמבואר להלן, שהרי
31 בזמן הזה אין לכהן הנאה מבכור תם קודם שיפול בו מום, ולכן נראה
32 בבקשתו שרוצה להציל את ישראל מטירחת הטיפול ומהוצאות
33 גידולה, כדי שיתן לו את הבכור.
34 הגמרא מביאה ברייתא בענין האיסור לתת מתנות כהונה לכהן או
35 ללוי המסייעים לבעלים: **תגו רבנן, הכהנים והלויים והעניים**
36 **המסייעים לבעלים בעבודתם.** ואלו הם אופני הסיוע של כל אחד
37 מהם: הכהנים המסייעים **בבית הרועים** לשמור או להאכיל את
38 הבהמות, כדי לקבל את הבכורות, וכן הכהנים הלויים והעניים
39 המסייעים **בבית התרנות** – במקום איסוף התבואה, הכהנים כדי
40 לקבל תרומה, הלויים כדי לקבל מעשר ראשון, והעניים כדי לקבל
41 מעשר עני, וכן הכהנים המסייעים **בבית המטבחים** כדי לקבל את
42 הזרוע לחיים וקובה, **אין נוטנין להם תרומה ומעשר בשכרן.** ואם
43 עושים כן, חיללו, ועליהן הכתוב **אומר** (מלאכי ב ח) בתוכחתו לכהנים
44 **'שחתם ברית תלו' – השחתם את הברית שכרתים עם אהרן, לשרת**
45 **בשמי ולכבדני, על ידי שבזיתם ברית זו.** ואומר (במדבר יח לב), **'ואת**
46 **קדשי בני ישראל לא תחללו ולא תמותו'.** מבררת הגמרא: **מאי**
47 **ואומר** – עבור מה צריך פסוק נוסף. מבארת הגמרא: **וכי תמא**
48 **מיתה לא** – שאמנם יש בזה איסור והשחתה אבל עונש מיתה אין
49 על כך, **תא שמע, 'ואת קדשי בני ישראל לא תחללו ולא תמותו'**,
50 ומכך שנאמר שאם ינהגו כראוי לא ימותו, משמע שאם לא ינהגו
51 כראוי יענשו במיתה. ונקשו חכמים לקונן לבעלים ולהיות
52 **מפרישין עליהן פעם שניה תרומה משלם** – כמות שלימה כמו
53 שתרמו בתחילה, **ומפני מה לא קנבום, דלמא אתי לאפרושי** –
54 שמא מאחר שיחייבום לשוב ולהפריש, יאמרו שהתרומה הראשונה
55 לא היתה תרומה והתבואה נשארה טבל, ויבואו להפריש מתבואה זו
56 המתקנת כבר על תבואה אחרת שלא נתקנה כלל, ונמצא שמפריש
57 **מן הפטור על החיוב.**
58 מוסיפה הברייתא: **ובביתן יש בהן**

1 מבכור אדם הסמוך לו, שיתנו לאחר שלשים.
2 מקור אחר לדין זה: **אלא אמר רבא, אמר קרא** (שמות כב כט) **'כן**
3 **תעשה לשרך לצאנך' ובתיבת 'תעשה' הוסיף לך הכתוב עשייה**
4 **אחרת** – נוספתו **בשרך, ויש ללמוד מכך שיש להוסיף בבכור בהמה**
5 **גסה עוד תוספת זמן יותר מזמן פדיית אדם, והיינו שיהיה זמן הטיפול**
6 **חמשים יום.**
7 שואלת הגמרא: **ואימא שיתין** – שמא תוספת זו באה ללמדנו
8 להוסיף עוד שלושים יום חוץ משלושים יום שיש בבכור אדם.
9 משיבה הגמרא: **לא מקרף הכתוב אלא לחכמים** – כיון שלא גילה
10 לנו הכתוב כמה יש לנו להוסיף בבכור בהמה גסה, ודאי מסר ענין
11 זה לחכמים שיפרשו לנו כמה הוא זמן זה, והם פירשו שזמנו הוא
12 חמשים יום.
13 הגמרא מביאה ברייתא כדרשת רבא: **תניא נמי חגי' בכור בניך**
14 **תתן לי, כן תעשה לצאנך,** מסמיכות זו למדנו שזמן הטיפול
15 בבהמה דקה הוא כזמן בכור אדם שהוא שלשים יום. **יכול שאף**
16 **לשרף הזמן הוא שלשים יום, תלמוד לומר 'כן תעשה לשרך'**
17 **הוסיף לך הכתוב עשייה אחרת בשרך, ולא מקרף הכתוב אלא**
18 **לחכמים.** ומסיימת הברייתא, **מכאן אמרו עד כמה ישראל חייבין**
19 **להטפל בכבד, ככהמה דקה שלשים יום ופנסה חמשים יום.** רמי
20 **יובי אומר, בבהמה הדקה יטפל הבעלים שלשה חדשים.** מפני
21 **שמופלה מרובה.**
22 ובברייתא תנא הסבר לכך, **מפני ששיניה דקות ואינה יכולה לאכול**
23 **עשב, ואם לא תהא עם האם שתאכילנה, תמות, לכן עלינו**
24 **להשאירה עם אמה עד שתתחזק ורק אז ליתנה לכהן.**
25 שנינו במשנה: **אם אמר לו הכהן בתוך תומן, תנהו לי, הרי זה לא**
26 **יתן לו.**
27 מבררת הגמרא: **מאי טעמא שלא יתן לו.** אומר רב ששת, **מפני**
28 **שנראה ככהן המסייע בבית התרנות** – כהן המבקש מדישראל בכור
29 תם בזמן הזה בתוך ימי הטיפול, נראה ככהן שמוסייע בעבודת